

Завдяки цим сервісам землевласники та інвестори зможуть знайти найвигідніші умови співпраці в умовах відкритого ринку землі.

Розвиток сучасних технологій дав можливість проводити земельні торги на різних Інтернет-платформах, першими з яких стали платформи «Land Invest» (<https://land-invest.com.ua>) та «Доброзем» (<https://dobrozem.com.ua>). Операції з продажу-купівлі земельних ділянок сільськогосподарського призначення здійснюються також в системі «Прозорро» (<https://e-tender.ua/prozorro-prodazy/zemlya>).

На сьогоднішній день Міністерство аграрної політики та продовольства України за підтримки Світового банку та ЄС працює над створенням автоматизованого Моніторингу земельних відносин [3]. При цьому, на нашу думку, актуальними залишаються питання застосування сучасних методів статистичного аналізу даних при створенні цього ресурсу.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення» від 31.03.2020 р. № 552-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20>.

2. Постанова КМУ «Про реалізацію пілотного проекту щодо проведення моніторингу земельних відносин та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 23.08.2017 р. № 639. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/639-2017-п>.

3. В Україні створять автоматизований моніторинг земельних відносин. URL: <https://agropolit.com/news/21666-v-ukrayini-stvoryat-avtomatizovaniy-monitoring-zemelnih-vidnosin>.

ЕКОНОМІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ В УКРАЇНІ: МОЖЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ПОКАЗНИКІВ СНР

Потапова Марина Юріївна,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри статистики та математичних методів в економіці,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Вивченню такого важливого поняття як економічна ефективність присвячена величезна кількість публікацій як вітчизняних авторів, так і закордонних фахівців. Адже у досягненні більшого результату (корисного ефекту) з меншими витратами зацікавлені усі суб'єкти господарювання. У свою чергу, економічна ефективність є запорукою зростання соціальної ефективності. Суспільство зацікавлене у її високих показниках, адже зростання якості життя, яка є інтегруючим показником соціальної ефективності, – це мета кожної цивілізованої країни.

Економічна ефективність розглядається як інтегральний показник ефективності на різних рівнях економічної системи і являє собою підсумкову характеристику функціонування усієї національної економіки [1]. Кожна країна прагне досягти кращих результатів забезпечення потреб людини – матеріальних, соціальних і духовних. Саме це є запорукою високого рівня якості життя у суспільстві. У свою чергу, рейтинг країни за цим показником є характеристикою національного іміджу на міжнародній арені.

Система національних рахунків (СНР) надає унікальну можливість розгляду розвитку економіки України на різних стадіях процесу відтворення. У СНР показано рух товарів і послуг в економіці, стан виробництва та використання валового внутрішнього продукту (валової доданої вартості). До основних показників системи відносять ВВП, ВДВ, випуск, проміжне споживання, оплату праці найманих працівників (ОП), валовий прибуток/змішаний дохід (ВП), кінцеві споживчі витрати, валове нагромадження основного капіталу та інші [2]. З метою вивчення соціальної ефективності ($E_{соц}$) можна використовувати такі показники як:

– співвідношення оплати праці найманих працівників і ВВП:

$$E_{соц} = \frac{ОП}{ВВП};$$

– відношення валового прибутку до ВВП:

$$E_{соц} = \frac{ВП}{ВВП};$$

– співвідношення оплати праці і валового прибутку:

$$E_{соц} = \frac{ОП}{ВП} \text{ та інші [3].}$$

Розглядаючи соціальну ефективність за допомогою останнього показника, слід з'ясувати економічну сутність його складових. Знаменник – валовий прибуток – це первинний дохід, одержаний корпораціями в результаті участі в процесі виробництва, до вирахування з нього процентів або інших доходів від власності. У свою чергу, змішаний дохід відображає первинний дохід, одержаний некорпоративними підприємствами сектору домашніх господарств, у складі якого неможливо відокремити оплату праці від прибутку власника або підприємця. Чисельником показника є оплата праці найманих працівників, а саме винагорода у грошовій або натуральній формі, сплачена роботодавцем працівнику за роботу, виконану протягом звітного періоду. До її складу входить заробітна плата, фактичні внески наймачів на соціальне страхування та умовно обчислені внески наймачів на соціальне страхування [2].

Розглядаючи структуру ВВП протягом 2010-2020 рр., слід зазначити, що найбільшу питому вагу у ВВП – більше половини його обсягу – мала оплата праці найманих працівників у 2012 році, склавши 50,2%. 2016 рік, навпаки, відзначився найнижчою часткою оплати праці у ВВП – 36,6%.

Питома вага податків на виробництво та імпорту протягом досліджуваного періоду була у межах від 13,5% у 2010 р. до 16,8% у 2015 р, субсидій на виробництво та імпорту – від 0,7% у 2016 р. до 2,8% у 2012 р.

Розглянемо структурні зміни, що відбулися у динаміці часток оплати праці та валового прибутку/змішаного доходу у складі ВВП (табл. 1).

Таблиця 1

**Абсолютні структурні зрушення окремих складових ВВП
за 2010 – 2020 рр., до попереднього року**

(п. п.)

Показники	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Оплата праці найманих працівників	-1,0	3,2	-0,3	-3,6	-7,2	-2,5	2,6	2,1	2,2	0,3
Валовий прибуток/змішаний дохід	-1,1	-2,2	0,7	3,2	4,2	2,9	-2,8	-1,8	-1,0	-0,4

Джерело: визначено автором за [4, с. 13], [5, с. 19]

2013-2015 рр. виявилися нелегким періодом кризових явищ в економіці України, які поглибилися через втрату країною частини своєї території внаслідок агресії Росії. У 2014 році частка оплати праці найманих працівників у ВВП скоротилася порівняно з попереднім роком на 3,6 п. п., у 2015 році проти 2014 р. – на 7,2 п. п. Порівнюючи зазначені значення із змінами питомої ваги валового прибутку/змішаного доходу у динаміці, можна помітити, що частка оплати праці виявилася більш чутливою до економічної кризи в Україні.

На нашу думку, перспективним напрямом аналізу є дослідження співвідношення оплати праці і валового прибутку/змішаного доходу у динаміці, а також міжнародні порівняння показників соціальної ефективності, виявлення закономірностей у зазначених співвідношеннях.

Список використаних джерел

1. Економічна ефективність. Енциклопедія сучасної України. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=18769
2. Методологічні пояснення Державної служби статистики України. URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/vvp/metod_nr.htm
3. Герасименко С. С., Головка В. А., Нікітіна І. М. Система національних рахунків: навч. посібник. К.: ІВЦ Держкомстату України, 2005. 217 с.
4. Національні рахунки України 2019 рік: Стат. збірник / За ред. І. Нікітіної. К.: Держстат України, 2021. 226 с.
5. Квартальні розрахунки валового внутрішнього продукту України 2010–2020 рр.: Стат. збірник / За ред. І. Нікітіної. К.: Держстат України, 2021. 134 с.